

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/143/2004

WYBORY WIĘKSZOŚCIOWE CZY PROPORCJONALNE

KOMUNIKAT Z BADAŃ

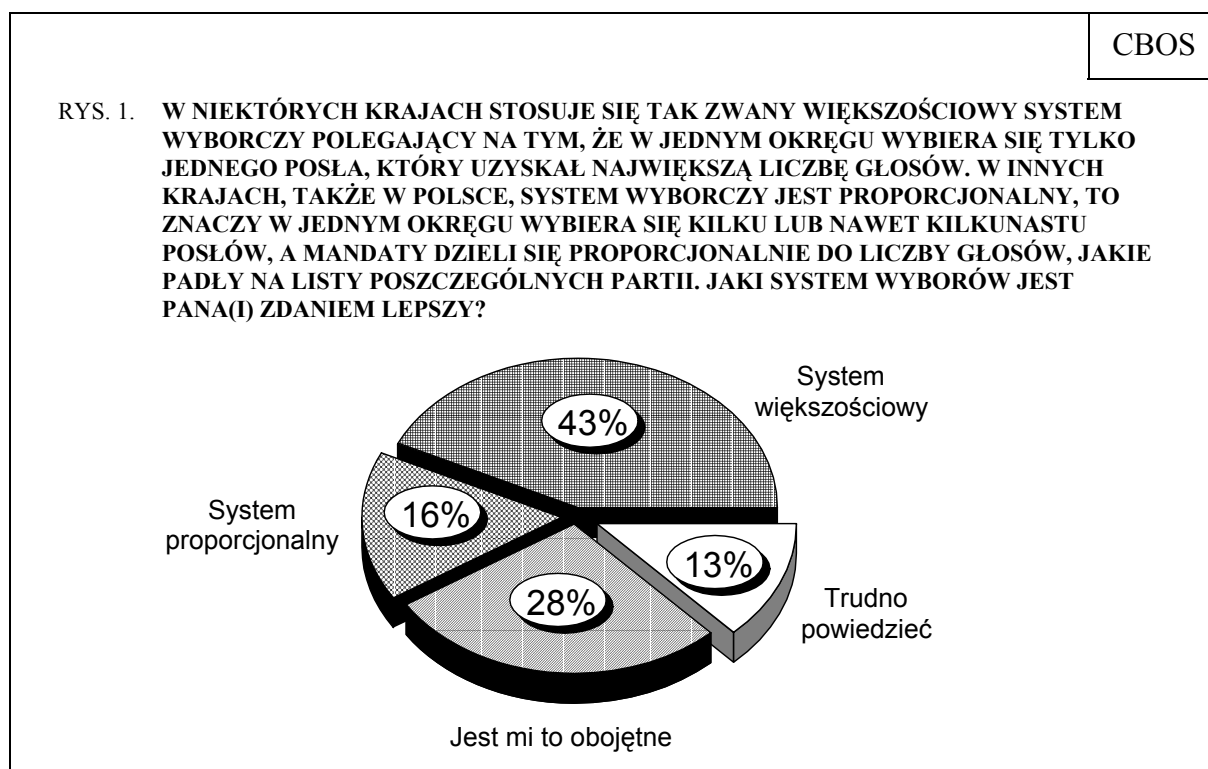
WARSZAWA, WRZESIEŃ 2004

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
13 października 2003 roku

Coraz częściej pojawiają się wypowiedzi przekonujące o potrzebie zmiany ordynacji wyborczej i zastąpienia systemu proporcjonalnego większościovym. Poruszyliśmy tę sprawę w sierpniowym sondażu¹. Za systemem większościovym z jednomandatowymi okręgami wyborczymi opowiada się ponad dwie piąte ogółu badanych (43%). Jest ich więc blisko trzykrotnie więcej niż zwolenników systemu proporcjonalnego (16%). Pokażną grupę - ponad jedną czwartą ogółu (28%) - stanowią respondenci, dla których sposób wyłaniania posłów na Sejm jest sprawą obojętną. Od czterech lat rozkład opinii w tej sprawie niewiele się zmienia.

¹ „Aktualne problemy i wydarzenia” (171) zrealizowano w dniach 6 - 9 sierpnia 2004 roku na liczącej 922 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności Polski.

Tabela 1

Jaki system wyborów jest, Pana(i) zdaniem, lepszy?	Wskazania respondentów według terminów badań				
	XII 2000	I 2001	I 2002	IV 2002	VIII 2004
	w procentach				
System większościowy	44	32	34	40	43
System proporcjonalny	16	24	19	19	16
Jest mi to obojętne	21	26	29	30	28
Trudno powiedzieć	19	18	18	11	13

Jak można się było spodziewać, sprawa ta jest istotna przede wszystkim dla ludzi interesujących się polityką. Oni też najczęściej mają wyrobione zdanie w tej kwestii. Im większe zainteresowanie polityką, tym większa przewaga zwolenników większościowego systemu wyborczego, a jednocześnie rzadsze wskazania na obojętność w tej sprawie. Tylko co dziesiąty respondent śledzący dość uważnie to, co się dzieje w polityce, deklaruje obojętny stosunek do zasad ordynacji wyborczej, a drugie tyle nie ma wyrobionego poglądu w tej sprawie. Pozostałe osoby z tej grupy niemal czterokrotnie częściej opowiadają się za systemem większościowym niż za proporcjonalnym.

Tabela 2

Zainteresowanie polityką	Jaki system wyborów jest lepszy?			
	Większościowy	Proporcjonalny	Jest mi to obojętne	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Duże	62	17	10	11
Średnie	49	19	25	7
Niewielkie	35	14	33	18
Żadne	18	8	49	25

System większościowy kilkakrotnie częściej preferują także badani, których zainteresowanie polityką jest mniejsze (średnie). Jednak co czwarty z nich deklaruje obojętność w tej sprawie. Z kolei wśród respondentów, określających swoje zainteresowanie polityką jako niewielkie, często nieobejmujące nawet ważnych wydarzeń, co trzeciemu system wyborczy jest obojętny, a niemal co piąty nie potrafi odpowiedzieć, który z dwóch systemów byłby lepszy. Wreszcie wśród tych, którzy w ogóle nie interesują się polityką, co drugiemu jest obojętne, jak wybiera się posłów, a co czwarty nie ma w tej sprawie zdania.

Preferowaniu systemu większościowego sprzyja też wyższy poziom wykształcenia. Natomiast system proporcjonalny jest raczej równomiernie popierany przez osoby wyróżnione ze względu na poziom wykształcenia (zob. tabela aneksowa).

Nie bez znaczenia w tej sprawie jest także aktywność obywatelska. Badani, którzy uczestniczyli w czterech ostatnich aktach głosowania (wyborach prezydenckich, parlamentarnych i samorządowych oraz referendum akcesyjnym) i zamierzają wziąć udział w najbliższych wyborach parlamentarnych, najczęściej (57% wskazań) opowiadają się za systemem większościowym; tylko 18% z nich wolałoby system proporcjonalny. Wśród tych, którzy rzadziej uczestniczyli w poprzednich wyborach, przewaga zwolenników systemu większościowego jest nieco mniejsza, ale również znaczna. Jednocześnie im rzadziej ktoś uczestniczył w wyborach, tym częściej deklaruje obojętność w sprawie ordynacji wyborczej.

Tabela 3

Deklarowane uczestnictwo w głosowaniach	Jaki system wyborów jest lepszy?			
	Większościowy	Proporcjonalny	Jest mi to obojętne	Trudno powiedzieć
	w procentach			
We wszystkich (5 razy)	57	18	19	6
3 lub 4 razy	46	18	23	13
1 lub dwa razy	38	14	34	14
Ani razu	28	10	42	20

Zwolennicy systemu większościowego stanowią niemal dwie trzecie elektoratu PO i taką samą część wyborców SdPI. Nieco mniej, ale również powyżej połowy, jest ich w elektoratach PiS oraz SLD-UP. Stanowią też oni prawie połowę potencjalnych wyborców Samoobrony. Stosunkowo najrzadziej spotykamy ich wśród sympatyków LPR, ale i tu jest ich więcej niż popierających system proporcjonalny.

Za systemem większościowym znacznie częściej niż za proporcjonalnym opowiadają się też badani niezamierzający głosować w najbliższych wyborach.

Tabela 4

Potencjalne elektoraty	Jaki system wyborów jest lepszy?			
	Większościowy	Proporcjonalny	Jest mi to obojętne	Trudno powiedzieć
	w procentach			
LPR	36	21	25	18
PO	63	15	19	3
PiS	54	22	12	12
Samoobrona	47	19	27	7
SdPI*	66	22	6	6
SLD-UP	58	15	21	6
Niezdecydowani	27	18	37	17
Niezamierzający głosować	37	14	33	16

* Dane dotyczące tego elektoratu należy traktować ostrożnie ze względu na niewielką jego liczebność w badanej próbie

Większościowy system wyborczy jest ponad dwukrotnie częściej uważany za lepszy niż proporcjonalny. Ponad jednej czwartej badanych sprawa ta jest obojętna. Proporcja ta jest od kilku lat mniej więcej stała. Preferowaniu systemu większościowego sprzyja wykształcenie, zainteresowanie polityką i uczestnictwo w dotychczasowych wyborach.

Opracował
Michał STRZESZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. W niektórych krajach stosuje się tak zwany większościowy system wyborczy polegający na tym, że w jednym okręgu wybiera się tylko jednego posia, który uzyskał największą liczbę głosów. W innych krajach, także w Polsce, system wyborczy jest proporcjonalny, to znaczy w jednym okręgu wybiera się kilku lub nawet kilkunastu posłów, a mandaty dzieli się proporcjonalnie do liczby głosów, jakie padły na listy poszczególnych partii. Jaki system wyborów jest Pana(i) zdaniem lepszy? 1 - System **większościowy**; 2 - System **proporcjonalny**; 3 - Jest mi to obojętne

	(%)				
	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	43	16	28	13	922
Płeć					
Mężczyźni	50	15	25	10	438
Kobiety	37	16	32	16	484
Wiek					
18-24 lat	42	16	30	12	140
25-34	44	17	29	9	163
35-44	52	12	24	12	146
45-54	47	17	25	11	184
55-64	44	19	27	10	117
65 lat i więcej	30	12	34	23	172
Miejsce zamieszkania					
Wieś	40	13	32	14	342
Miasto do 20 tys.	40	14	34	12	119
20-100 tys.	48	17	24	11	183
101-500 tys.	46	19	25	10	170
501 tys.i więcej mieszk.	42	18	23	18	109
Wykształcenie					
Podstawowe	27	14	39	20	269
Zasadnicze zawodowe	40	15	31	14	234
Średnie	51	16	23	9	319
Wyższe	65	20	9	7	99
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	65	20	12	4	68
Prac.umysł.niż.szczebła	55	13	21	11	95
Pracownicy fiz.- umysł.	47	14	26	14	77
Robotnicy wykwalifikowani	50	15	21	14	64
Robotnicy niewykwalifik.	43	23	25	8	34
Rolnicy	50	10	28	12	49
Pracujący na własny rach.	49	18	22	11	30
Bierni zawodowo					
Renciści	22	12	47	19	95
Emeryci	34	17	29	20	174
Uczniowie i studenci	48	16	28	8	74
Bezrobotni	32	18	37	13	108
Gospodynie domowe i inni	51	15	27	7	54
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	63	14	15	8	138
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	51	17	19	13	62
sekt. pryw. poza rolnict.	45	17	26	12	166
prywatnym gosp. rolnym	50	10	25	15	49
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	43	19	30	8	147
301-500	44	14	31	11	156
501-900	43	14	29	15	198
901-1200	55	15	18	11	93
Powyżej 1200 zł	55	22	15	8	66
Ocena własnych war. mater.					
Złe	39	15	30	16	288
Średnie	43	16	29	13	413
Dobre	48	16	25	10	219
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	30	22	30	18	72
Raz w tygodniu	45	13	29	13	448
1-2 razy w miesiącu	39	19	25	17	138
Kilka razy w roku	45	17	28	10	176
W ogóle nie uczestniczy	45	17	29	9	88
Poglądy polityczne					
Lewica	47	23	22	9	139
Centrum	49	17	25	9	290
Prawica	51	18	22	9	260
Trudno powiedzieć	24	7	43	26	232